

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

زمان پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۲/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰۰

چگونگی ارائه توسعه فرهنگ کتابخوانی در بین کارکنان معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ تهران

حیدر مدنی*

*دانش‌آموخته مقطع کاردانی مدیریت خانواده

* Email: madani.amir1358@gmail.com

چکیده:

شهرداری تهران یک سازمان خدماتی است که وظایف بسیار گسترده خدماتی، فرهنگ‌سازی، آسیب‌شناسی، عمران و توسعه شهری و ... را بر عهده دارد، یکی از این وظایف اشاعه فرهنگ کتابخوانی است. در این پژوهش سعی گردیده تا برای نیل به توسعه فرهنگی کتابخوانی، وضعیت فعلی معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ تهران بررسی و الگوی مطلوبی در جهت رسیدن به وضعیت آرمانی این توسعه طراحی گردد، لذا این تحقیق یک تحقیق عملی بوده و نوع آن کاربردی و اطلاعات موردنیاز آن به دو روش میدانی و کتابخانه‌ای گردآوری شده است، مهم‌ترین ابزار استفاده‌شده در این پژوهش مصاحبه کتبی و شفاهی با مدیران و کارشناسان معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ است. به‌منظور بالا بردن روایی (اعتبار) ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه به سه روش دلفی، لیکرت و بازطراحی شده است. جامعه آماری مطابق با فرمول کوکران از تعداد ۳۰ کارشناس و ۵ مدیر معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ جهت مصاحبه حضوری اقدام صورت گرفت.

با توجه به اهداف توسعه فرهنگی و جمع‌آوری اطلاعات از مدیران و کارشناسان معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸، برای رسیدن به توسعه مطلوب در فرهنگ کتابخوانی، ابتدا شاخص‌های این توسعه مشخص شد و سپس با توجه به نقاط ضعف و قوت سازمان و شناخت فرصت‌ها و تهدیدها، مدیریت استراتژیک فرهنگی به کار گرفته شد.

واژگان کلیدی: توسعه فرهنگی، فرهنگ کتابخوانی، معاونت اجتماعی و فرهنگی، سازمان شهرداری تهران.

مقدمه:

فرهنگ مجموعه پیچیده‌ای است که دربرگیرنده دانستنی‌ها، اعتقادات، هنر، اخلاقیات، قوانین، عادات و هرگونه توانایی دیگری است که به‌وسیله انسان به‌عنوان عنصری از جامعه کسب‌شده است، درواقع فرهنگ به معنای کلیت درهم‌تنیده‌ای است از رفتار سنتی که نژاد بشر پرورنده است و نسل به نسل آموخته می‌شود (فراهانی، ۱۳۷۹). از طرفی فرهنگ به‌عنوان والاترین و ارزشمندترین جوهره و جلوه جامعه انسانی و عاملی در جهت نیل به آرمان و سعادت پایدار برای جامعه است، دربیانی دقیق‌تر، تعالی مستمر فرهنگ، خود والاترین هدف و آرمان یک جامعه پیشرو است.

بنا به تعریف ویسلر در ۱۹۲۹، شیوه‌ای از زندگی یک اجتماع یا قبیله که از آن پیروی می‌کند فرهنگ نامیده می‌شود که شامل همه رویه‌های اجتماعی یکسان است. اگر کتاب و کتابخوانی را وسیله و ابزاری برای حل مسائل خود بدانیم، خواه‌ناخواه دو رویکرد دیگر یعنی تأکید بر آموختگی و تکیه بر عادت نیز معنی پیدا خواهد کرد، با توجه به اینکه یکی از

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

رسالت‌های سازمان شهرداری‌ها گسترش فرهنگ کتاب‌خوانی در حوزه اجتماعی و فرهنگی این سازمان است، لذا این معاونت باید گره‌گشای مباحث فرهنگی باشد. از آنجایی که هر فرهنگ قابل‌انتقال و آموختنی است و از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود، ارائه راهکارهای نوین در جهت فرهنگ‌سازی امری ضروری است و شکل توسعه‌یافتگی تا حد زیادی تابع فرهنگ است و فرهنگ می‌تواند مانع و بازدارنده یا مشوق رشد و توسعه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی نیز باشد (فاضلی و همکاران، ۱۳۷۶).

ترکیب دو واژه فرهنگ و توسعه شکل دیگری نیز دارد و مفهوم آن توسعه فرهنگی است که مراد از آن ارتقاء و اعتلای زندگی فرهنگی در جامعه است. در این رویکرد فرهنگ خود هدف توسعه است، به این معنی که فرهنگ دارای ارزشی ذاتی و هدفی مطلوب است و می‌تواند به زندگی معنا ببخشد. از این دیدگاه، توسعه اقتصادی درون‌زا و پایدار، توسعه انسانی و داشتن انسان‌های پویا، سرزنده، آگاه، درست‌کردار، ارزش‌گرا و ... تنها از رهگذر فرهنگ و توسعه فرهنگی محقق می‌شود و می‌توان گفت تمام اشکال توسعه انسانی، تابع عوامل فرهنگی است (دکونیار، ۱۳۷۷).

با توجه به مطرح کردن شاخص‌های اصلی توسعه فرهنگی، و با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ تهران، در جهت برطرف کردن نقاط ضعف و بهبود شرایط فرهنگ کتاب‌خوانی، همچنین با ایجاد فرصت‌های مناسب و مطلوب و به حداقل رساندن تهدیدات، سعی بر این است الگوی مطلوبی در این پژوهش طراحی و ارائه گردد.

بنابراین در این پژوهش اهتمام اساسی پاسخ‌گویی به سؤالات زیر است:

- معاونت اجتماعی و فرهنگی سازمان شهرداری تهران تا چه حد در توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی نقش دارد؟
- بهترین الگوی توسعه فرهنگی کتاب‌خوانی چه الگویی است؟
- بر مبنای چه مؤلفه‌هایی و با کدامین شاخص‌ها قابل‌اندازه‌گیری و ارزیابی خواهد بود؟

مبانی نظری

الف - توسعه

واژه توسعه در لغت به معنای خروج از (لفاف) است. در قالب نظریه نوسازی، لفاف همان جامعه سنتی و فرهنگ و ارزش‌های مرتبط با آن است که جوامع برای متجدد شدن باید از این مرحله سنتی خارج شوند. درعین حال امروزه توسعه به معنای رشد تدریجی در جهت پیشرفته‌تر شدن، قدرتمندتر شدن و حتی بزرگ‌تر شدن است (ساکي کو، ۱۳۸۱).

ب - فرهنگ

فرهنگ مفهومی گسترده است که تمامی الگوهای را که در جامعه آموخته می‌شوند، در آن غنا می‌یابند و از طریق نمادها منتقل می‌شوند را در برمی‌گیرد. هر فرهنگ قابل‌انتقال و آموختنی است، لذا در هر جامعه عناصر فرهنگی، پیوستگی زیادی به یکدیگر دارند، هر تغییر موجبات بروز امواجی را فراهم می‌سازد که دیگر ارکان فرهنگ را دگرگون می‌کند. درباره تعریف فرهنگ بیش از ۱۶۱ تعریف جمع‌آوری شده است که این تعداد و تنوع تعاریف، دلالت بر عظمت مفهوم فرهنگ دارد و نقش و گستردگی فرهنگ در زندگی اجتماعی و فردی انسان‌ها را می‌رساند (جعفری، ۱۳۷۹). فرهنگ مجموعه به هم پیوسته‌ای از شیوه‌های تفکر، احساس و عمل است که توسط تعداد زیادی از افراد فراگرفته، بین آن‌ها مشترک است و به دو شیوه عینی و نمادین به کار گرفته می‌شود تا این اشخاص را به یک جمع خاص و متمایز مبدل سازد. واژه فرهنگ در «فارسی معین» از دو واژه «فر» و «هنگ» به معنای ادب، تربیت، دانش، علم، معرفت و آداب‌ورسوم تعریف شده است و در «لغت‌نامه دهخدا» «هنگ» را از ریشه «تنگ» اوستایی به معنی کشیدن، فرهیختن و فرهنگ ذکر می‌کند. در «پهلوی ساسانی» «فره هنگ» از دو جزء «فره» به معنای پیش، فرا و «هنگ» به معنای کشیدن و راندن، ساخته شده است، در نتیجه فرهنگ به معنای (پیش کشیدن) و (فرا کشیدن) است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

فرهنگ همه ویژگی‌های فکری، معنوی و عاطفی جامعه یا هر گروه اجتماعی را مشخص کرده و نه تنها ادبیات و هنر، بلکه راه و رسم زندگی، حقوق اساسی بشر، نظام‌های ارزشی، سنت‌ها و باورها را نیز شامل می‌شود (یونسکو، ۱۳۷۹). برای فرهنگ ویژگی‌های متعددی مانند اجتماعی بودن، اکتسابی بودن، ثبات و پایداری نسبی، والاترین عامل هویت، بقا و پیشرفت جامعه، شمولیت بر هنجارها و ناهنجاری‌ها، قابلیت انتقال، اکتساب و گسترش، پویایی و سیالیت را ذکر کرده‌اند که همگی از نظر صاحب‌نظران مورد تأیید است. در تمام فرهنگ‌ها سه ویژگی مشترک وجود دارد:

- ۱- انتقال‌پذیری فرهنگ و اینکه یک سنت و میراث اجتماعی است.
 - ۲- انسان‌ها در فرهنگ شریک می‌باشند و آن محصول کنش متقابل انسان‌ها است.
 - ۳- فرهنگ‌ها قابل آموزش هستند.
- اما مهم‌ترین ویژگی فرهنگ "رفتارهای تکرارشونده" و "احساسات و ارزش‌های مشترک" هستند.

ج- توسعه فرهنگی

فرآیندی است که در آن رشد و توسعه فرهنگی و رشد و تعالی انسانی هم‌زمان و دست‌به‌دست هم قابل تحقق است، بدین‌سان انسان در تلاش برای توسعه فرهنگی سبب رشد و تعالی و خود شکوفایی خودش می‌گردد. هنگامی که از توسعه فرهنگی سخن می‌گوییم و قصد می‌کنیم که با گزینش‌های معینی امکانات دسترسی مردم را به فرهنگ فراهم بیآوریم، در عمل از نوعی فرهنگ که خاص نخبگان است، دوری می‌جوئیم و می‌خواهیم قابلیت‌ها و شیوه‌هایی را بیورانیم و بگسترانیم که متکی به مفهوم گسترده‌تر از فرهنگ باشد، یعنی فرهنگ را برای مردم عادی هر جامعه سازمان بدهیم و تدارک ببینیم. توسعه فرهنگی مردمان را هدف می‌گیرند، نه فقط نخبگان را. درواقع هدف توسعه فرهنگی فراهم آوردن اسباب دسترسی توده‌های مردم به فرهنگ و مشارکت آنان در زندگی فرهنگی است (پهلوان، ۱۳۷۸).

د- کتاب‌خوانی

کتاب‌خوانی از جمله صفاتی است که بسیاری از ما علاقه داریم واجد آن باشیم، اما اکثر ما وقت و حوصله کافی را به خواندن کتاب اختصاص نمی‌دهیم. کتاب‌خوانی نوعی نگاه باواسطه به جهان است در مقابل لحظاتی که بی‌واسطه جهان را تجربه می‌کنیم. ما با مطالعه خود را به مغز نویسنده مجهز می‌کنیم و از دریچهٔ ذهن و نگاه او، جهان را می‌بینیم.

ه- معاونت اجتماعی و فرهنگی سازمان شهرداری تهران

معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران یکی از معاونت‌های ۹ گانه شهرداری تهران است که به‌طور ویژه و عمده بر موضوع‌های حوزه فرهنگ و امور اجتماعی در کلان‌شهر تهران می‌پردازد و مأموریت‌های شهرداری را در دو حوزه فرهنگ و امور اجتماعی دنبال می‌کند. از جمله شرح وظایف و مأموریت‌های کلان این نهاد شهری می‌توان به توسعه و توزیع محصولات خدمات فرهنگی و اجتماعی، آموزش و توانمندسازی، توسعه زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و شبکه‌سازی و جلب مشارکت‌های اجتماعی اشاره کرد، که توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی نیز جزء توسعه زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی خواهد بود (ابطحی و همکاران، ۱۳۹۱).

روش‌شناسی پژوهش

از آنجایی که سند چشم‌انداز بیست‌ساله با رویکرد توسعه همه‌جانبه به‌عنوان معتبرترین سند راهبردی کشور که نگاه همه‌جانبه به‌عنوان معتبرترین سند راهبردی کشور که نگاه فرهنگی و محوریت فرهنگ در آن بیش از هر چیز صبغه‌ای فرهنگی به آن داده‌شده، بیانگر این است که اصولاً فرهنگ نه فقط به‌عنوان وجه مستقل از سایر وجوه اقتصادی و سیاسی، بلکه به‌عنوان روح حاکم بر وجوه دیگر در این سند تعیین شده است. در این پژوهش که توسعه فرهنگی به‌عنوان یک هدف در برنامه‌ریزی توسعه قرار دارد، در گام اول پذیرفتن تغییر فرهنگی است. منظور از آن فرآیند توسعه یا پیشرفت زندگی فرهنگی جامعه است که هدف از آن دستیابی به ارزش‌های مطلوب فرهنگی است. به عبارتی رویکردی که در این پژوهش به توسعه فرهنگی وجود دارد، رویکردی ابزاری نیست، بلکه فرهنگ، خود به‌عنوان هدف توسعه در نظر گرفته می‌شود. از این‌رو در

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

استفاده از شاخص‌های فرهنگی توسعه جهت تعیین نقش معاونت اجتماعی و فرهنگی سازمان شهرداری در فرآیند توسعه فرهنگی شاخص‌های مطلوب به تناسب هدف موردنظر از منبع زیر استخراج شده‌اند، لذا با توجه به اهداف موردنظر در این پژوهش، ابعاد فرهنگی توسعه کتابخوانی در سه گروه آزادی فرهنگی، خلاقیت فرهنگی و گفتگوی فرهنگی جای گرفته‌اند (سیف، ۱۳۸۵).

شاخص‌های توسعه فرهنگی

۱- شاخص‌های آزادی فرهنگی

اولین مجموعه شاخص‌های فرهنگی توسعه انسانی هستند که شامل حقوق فردی و اجتماعی بوده و برای آن‌ها از شاخص‌های کیفی استفاده می‌شود که عبارت‌اند از امنیت شخصی، آزادی بیان و اندیشه، تساوی در برابر قانون و حق تصمیم‌گیری و انتخاب.

۲- شاخص‌های خلاقیت فرهنگی

این شاخص‌ها حکایت از آن دارد که تا چه حد جامعه، با ارج نهادن به خلاقیت، به شهروندان خود امکان می‌دهد تا با اتکا به توانایی‌ها و استعدادها خلاق خود به گونه‌ای فعال در حیات جامعه مشارکت کنند.

۳- شاخص‌های گفتگوی فرهنگی

لازمه همزیستی ملت‌ها، برقراری ارتباط و درک و شناخت متقابل آن‌ها از یکدیگر است. ارتباطات پایه فرهنگ و شالوده تعامل فرهنگ است. شناخت متقابل ملت‌ها خود مستلزم پذیرش و محترم شمردن اصل تنوع فرهنگ‌هاست که برای سنجش گفتگوی در حال حاضر به سه دسته اطلاعات بسنده می‌شود.

۳-۱- سواد و دستاوردهای آموزشی

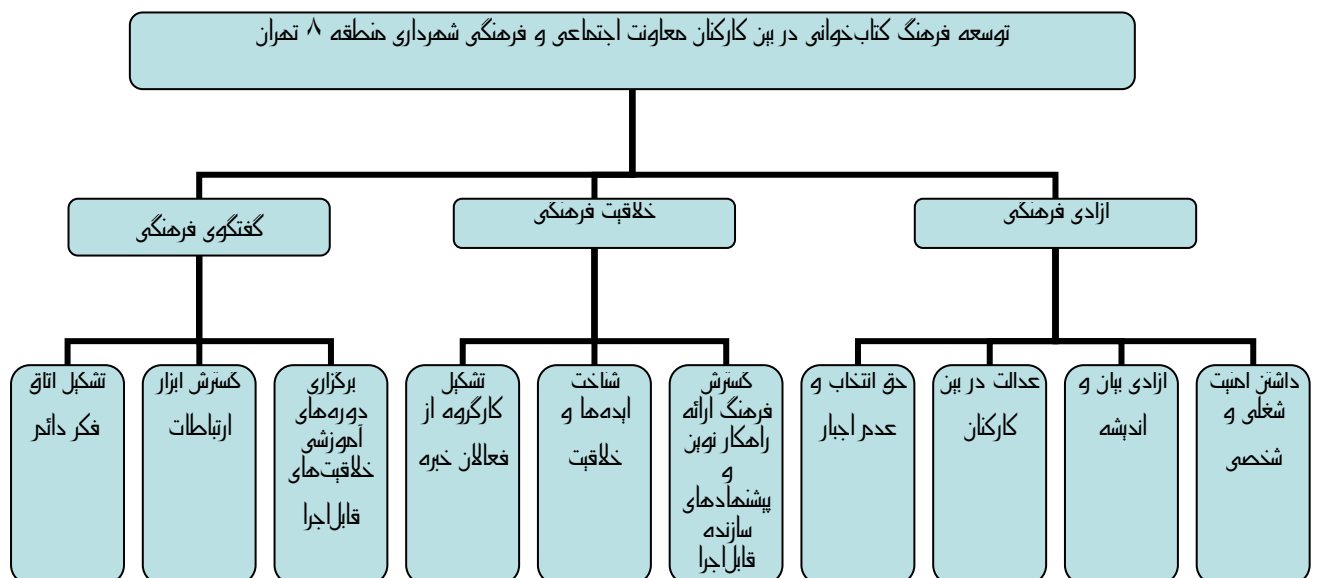
که هر قدر که مردم باسوادتر باشند، ارتباط آن‌ها با یکدیگر کامل‌تر و غنی‌تر خواهد بود.

۳-۲- ابزار ارتباطات

اطلاعات و آمار دقیق از جامعه و میزان دسترسی مردم به این اطلاعات می‌تواند ابزار ارتباطی قوی را ایجاد نماید.

۳-۳- تنوع و گفتگو

برای تحقق گفتگوی فرهنگی علاوه بر سواد و ابزار ارتباطی در جامعه و دسترسی شهروندان به آن‌ها، عوامل دیگری نیز ضروری به نظر می‌رسد. برای مثال، دانستن اطلاعاتی درباره میزان تسلط مردم به زبان‌های ملی و بومی که عامل برقراری ارتباط بین‌المللی است (ع فراهانی، ۱۳۸۹).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

نمودار ۱- مدل مفهومی پژوهش

ضمن تأکید بر نقش معاونت اجتماعی و فرهنگی سازمان شهرداری تهران در جهت گسترش و توسعه فرهنگی در کلیه ابعاد زندگی شهروندان، توسعه فرهنگ کتابخوانی نیز یکی از این وظایف به حساب می‌آید، لذا در این راستا باید این معاونت اقدام به برنامه‌ریزی در جهت رسیدن به اهداف موردنظر در بحث توسعه فرهنگ کتابخوانی در بین کارکنان این معاونت باشد بدین گونه که:

- ۱- نظارت دقیق و کامل به شرایط و وضعیت موجود فرهنگ کتابخوانی در بین کارکنان معاونت اجتماعی و فرهنگی صورت پذیرد و جوال سؤالات زیر به دست آید.
 - سرانه مدت‌زمان مطالعه کارکنان در یک روز چقدر است؟
 - چه زمان‌هایی از روز به مطالعه می‌پردازند؟
 - گروه سنی مطالعه در بین کارکنان به چه شکل است؟
 - چه مطالبی را بیشتر مطالعه می‌نمایند و علاقه‌مند هستند؟
 - در خصوص مطالب مورد مطالعه با یکدیگر تبادل نظر می‌نمایند؟ تا چه اندازه‌ای؟
 - آیا آزادی بیان در خصوص نظرات خود دارند و تا چه میزان؟
 - علت عدم مطالعه آنان چه دلایلی است؟

۲- پس از شناخت کامل وضع موجود، اقدام به عمل برای رفع مشکلات و به دست آوردن فرصت‌های مناسب و متناسب با شرایط موجود نماییم، این امر از طریق به‌کارگیری ایده‌ها، طرح‌ها، پیشنهادها و ارائه راهکارهای نوین از طریق خود کارکنان قابل‌پذیرش و اجرا است، لذا بایان طرح‌های تشویقی و ایجاد انگیزه‌های کافی شغلی و کاری بایست آنان را تشویق به مشارکت در این امر نمود، لذا در بازه‌های زمانی مشخص و با برگزاری جلسات متعدد در این خصوص مسیر راه برای کارکنان مشخص و آگاه‌سازی شود و طرح‌های تشویقی و عملکردی درازای گسترش این فرهنگ بیان گردد به‌گونه‌ای که کلیه کارکنان علاقه‌مند با اشتیاق و با دلخواه خود در کمک به گسترش این فرهنگ اعلام آمادگی و همکاری نمایند.

۳- سپس علاقه‌مندان در ساختاری سازمان‌یافته، گروه‌بندی، دسته‌بندی و سامان‌دهی می‌شوند تا با تشکیل جلسات اتاق فکر بتوان از ایده‌ها و خلاقیت‌های آنان بهره‌مند شد و آن‌ها را به کار گرفت، برای اینکه مسیر توسعه فرهنگی کتابخوانی درست و به‌سلامت طی شود باید سیاست فرهنگی جدی و واقع‌بینانه تبیین و ترسیم گردد. چراکه سیاست‌گذاری فرهنگی و برنامه‌ریزی فرهنگی چیزی نیست که تابع سلايق فردی باشد بلکه باید با توجه به جمیع جهات اجتماعی، علمی، آموزشی و اقتصادی طراحی و عرضه گردد.

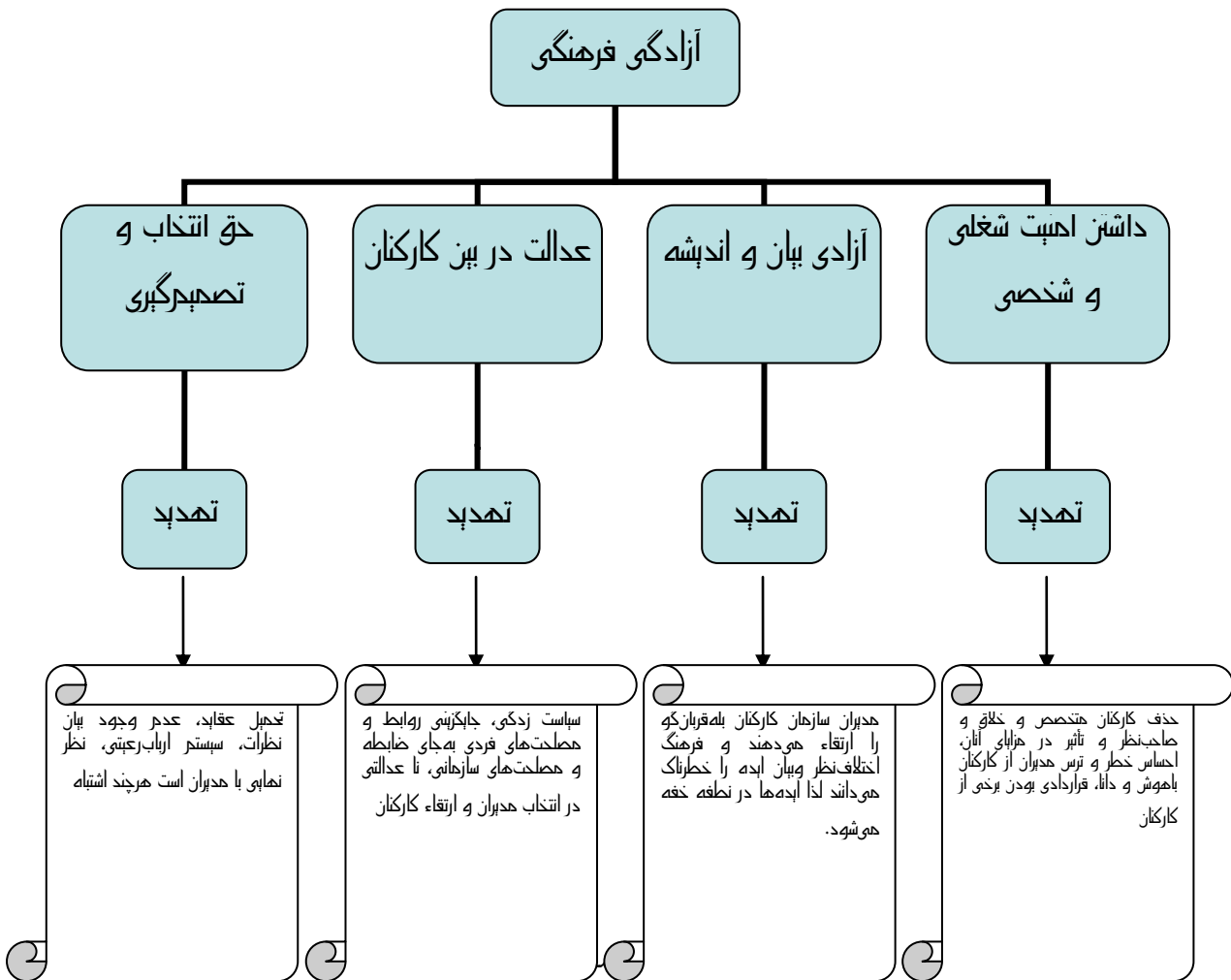
۴- از آنجایی که در این پژوهش دست‌یابی به توسعه فرهنگ کتابخوانی به‌عنوان هدف عملی موردنظر بوده، لذا این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی است، از نظر روش نیز موردی و زمینه‌ای به حساب می‌آید چراکه اطلاعات آن به روش کتابخانه‌ای و از روش دلفی (مصاحبه شفاهی و کتبی) از ۳۰ نفر از مدیران و کارشناسان معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ تهران جمع‌آوری گشته است و مدل مفهومی پژوهش شکل گرفته است.

یافته‌های پژوهش

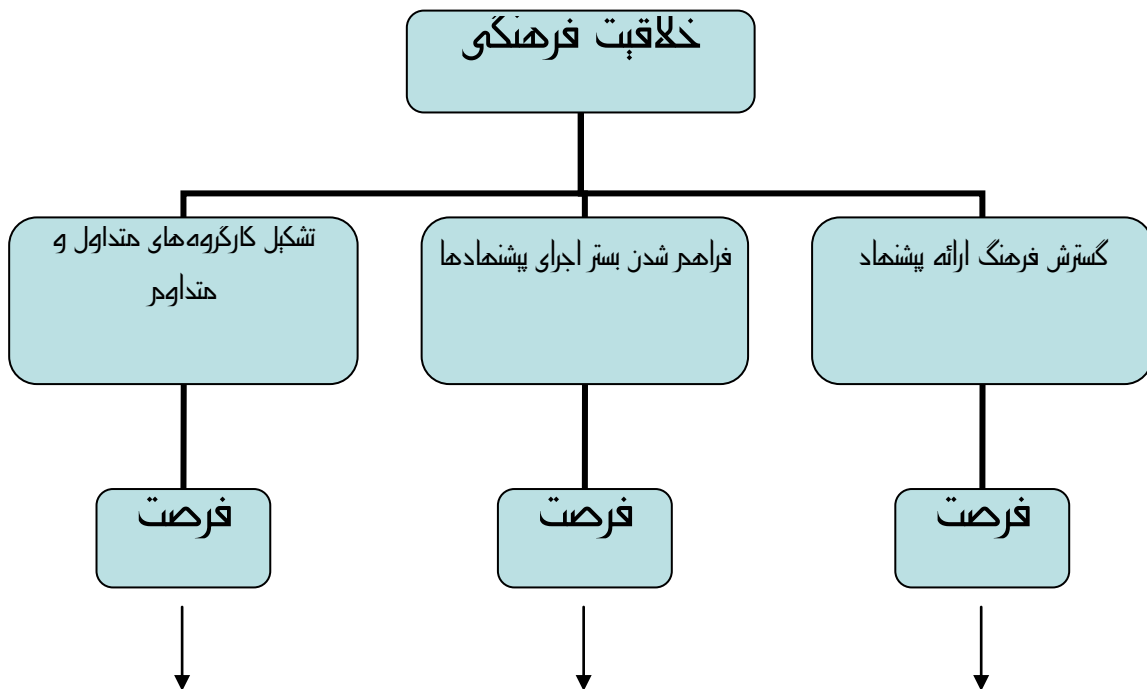
در خصوص یکی از شاخص‌های اصلی توسعه فرهنگ کتابخوانی، آزادی فرهنگی باید گفت، چنانچه در برابر هر یک از ابعاد و مؤلفه‌های توسعه فرهنگ کتابخوانی، تهدید قرار گیرد منجر به ضعف در سازمان و درنهایت بازایستادن از مسیر توسعه فرهنگی خواهد شد، لذا باید تهدیدات و نقاط ضعف را به حداقل و نقاط قوت را همراه با فرصت‌های ایجادشده در اختیار کارکنان قرارداد لذا با رسم نمودار تهدیدهای مرتبط با آزادی فرهنگی در خصوص توسعه فرهنگ کتابخوانی ترسیم‌شده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

در نمودار ۳، فرصت‌ها در مقابل خلاقیت فرهنگی بیان شده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

نکرش مثبت و حمایت همه جانبه بالاترین مقام سازمان، پیگیری پیشنهادهای قابل اجرا تا اجرای نهایی، عضو اصلی اجرای پیشنهاد خود پیشنهاددهنده باشد

اعتقاد و باور مدیران به امر اجرای پیشنهاد، اختصاص بودجه مکفی جهت این امر، شناسایی و به کارگیری کارکنان علاقمند به این امر و تشکیل کارگروههای تخصصی

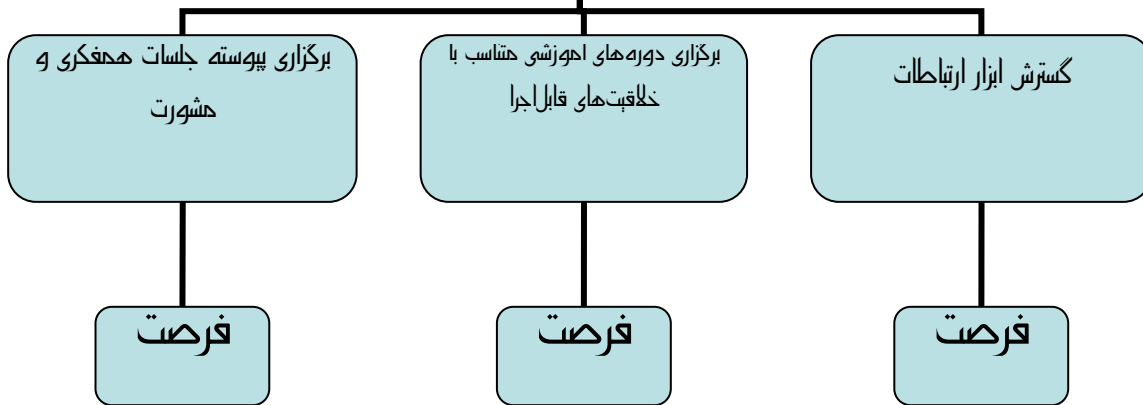
ایجاد بسترهای ارائه پیشنهاد، بررسی کوتاه مدت آن‌ها، تقدیر از بهترینها، اجرای پیشنهادهای قابل اجرا، ارتقاء سازمانی و تشویق برترینها

فرهنگی

مؤداری ۳-

در نمودار ۴، فرصتها در مقابل گفتگوی فرهنگی بیان شده است.

گفتگوی فرهنگی

شناسایی ظرفیت جلسات، مدیریت بالای جلسات، تعیین وظایف اعضای جلسات، پیوسته و هدفمند بودن جلسات

تهیه نردافزارهای مناسب آموزشی، تهیه بودجه و امکانات کافی، حضور اساتید متخصص و هنر

سازمانها، نردافزارها، سایتها، پیامک، جلسات، همایشها

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

نمودار ۴- فرصت‌ها در مقابل گفتگوی فرهنگی

برخی از مشکلات فعلی سازمان شهرداری تهران

عدم مشارکت افراد توانمند و خیره و نابالغ ماندن یک جامعه، یک گروه، یک سازمان و... معلول عوامل متعددی است. معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ تهران در سال‌های اخیر گرفتار چالش‌های بسیار زیادی بوده است که البته نباید بحث سیاست زدگی را نادیده گرفت. در اینجا به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

- ۱- ساده‌انگاری در انتخاب مدیران
- ۲- ضعف در ایجاد بستر مناسب کاری
- ۳- خفه کردن ایده‌ها در یک دور بسته
- ۴- تواضع نابجا
- ۵- نگاه ارباب‌رعیتی به مجموعه تحت پوشش
- ۶- تسلط نداشتن به اوضاع
- ۷- دوباره کاری شایع
- ۸- اثربخش نبودن جلسات
- ۹- ساده‌انگاری در سازوکارهای اجرایی
- ۱۰- جایگزینی روابط و مصلحت‌های فردی به جای ضابطه‌مندی‌ها و مصلحت‌های سازمانی
- ۱۱- نا عدالتی بین کارکنان و مدیران و عدم شایسته‌سالاری و ...

همه و همه از مشکلات و معضلاتی هستند که در حال حاضر گریبان گیر سازمان شهرداری تهران که به‌عنوان یک نهاد فرهنگی است و می‌خواهد به توسعه فرهنگی نیز برسد، وجود دارد. با توجه به نظرات مدیران و کارشناسان معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ تهران و شناخت مسائل ذکرشده، جهت رسیدن به یک توسعه فرهنگی کتاب‌خوانی بین کارکنان این معاونت، به جدول تجزیه و تحلیل SWOT است یافته شد.

جدول ۱- ماتریس تجزیه و تحلیل SWOT

عوامل استراتژیک	نقاط قوت S	نقاط ضعف W
فرصت‌ها O	۱- ایجاد تحول و نوآوری	۱- ساده‌انگاری در سازوکارهای اجرایی
	۲- ایجاد فرهنگ سازمانی در ارائه خدمات اطلاع‌رسانی	۲- تسلط نداشتن و ناآگاهی از وضع موجود
	۳- تبادل نظر و گفت‌وگو بین کارکنان	۳- دوباره کاری شایع
	۴- شناسایی منابع کسری، تکمیل و تأمین منابع	۴- اثربخش نبودن جلسات
	۵- تعیین چشم‌اندازها در رسیدن به وضعیت مطلوب و آرمانی	۵- جایگزینی روابط و مصلحت‌های فردی به جای ضابطه‌مندی‌ها و مصلحت‌های سازمانی
	۶- ترسیم چشم‌اندازها توسط نخبگان امر، جهت نیل به توسعه فرهنگی	۶- نگاه و برخوردهای تشریفاتی به چشم‌اندازها
	۷- تدوین استراتژی‌های بلندمدت	۷- عدم اعتقاد و باور مدیران به توسعه فرهنگی
	۸- توانمندسازی سازمان در سازمان‌دهی منابع انسانی	۸- جابجایی مدیران در مدت کوتاه

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

<p>۱- حذف افراد متخصص با ورود مدیریت جدید</p> <p>۲- ساده‌انگاری در انتخاب مدیران</p> <p>۳- خفه کردن ایده‌ها و طرح‌ها</p> <p>۴- تواضع بیجا</p> <p>۵- نگاه ارباب‌رعیتی به مجموعه تحت پوشش</p> <p>۶- کامل نبودن طرح‌ها و ایده‌ها</p> <p>۷- ضعف در ایجاد بستر کاری</p>	<p>۱- فقدان مدیریت کارآمد و عدم برنامه‌ریزی‌های جامع و بلندمدت</p> <p>۲- سلیقه‌ای عمل کردن مدیران</p> <p>۳- اتخاذ تدابیر غیرعلمی و تبعیت از سیاست زدگی</p> <p>۴- بی‌توجهی به سازمان‌دهی منابع انسانی و اصلاح فرآیند جذب و گزینش نیرو</p> <p>۵- عدم تخصیص بخشی از بودجه برای خلق و اجرای پیشنهاد‌های واصله</p>	<p>تهدیدها</p>
--	---	----------------

• ارائه الگوی مطلوب توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی در معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸

تهران

با توجه به اینکه در این تحقیق طبق مدل مفهومی شاخص‌ها و مؤلفه‌های توسعه فرهنگی مشخص گردید و پیرو مطالعات انجام‌شده و نظرات کارشناسان و مدیران معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۸ تهران ابعاد آن برشمرده شد، مطابق با مدل پژوهش ارائه‌شده، در شاخص آزادی فرهنگی برای جلوگیری از تهدیدات ذکرشده باید مؤلفه‌های امنیت شخصی، آزادی بیان و اندیشه و عدالت اجتماعی و حق انتخاب و تصمیم‌گیری در سطح سازمان گسترش‌یافته و قوت گیرد.

در بحث خلاقیت فرهنگی نیز برای هر سه مؤلفه گسترش فرهنگ ارائه پیشنهاد، فراهم شدن بستر اجرای پیشنهادها و تشکیل کارگروه‌های متداول و متداوم را فراهم آورد.

درنهایت با یک نگاه کلی به ماتریس تجزیه و تحلیل SWOT می‌توان به ضعف‌ها و قوت‌های سازمان شهرداری تهران پی برد و با بکار گرفتن مدیریت استراتژیک فرهنگی راهکارهای مناسبی اتخاذ کرد.

منابع:

- ۱- ابطحی، سید حسین، تیمور نژاد، کاوه، سنجرى، حمیدرضا (۱۳۹۱)، سنجش و رتبه‌بندی شاخص‌های ارزیابی عملکرد امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، فصلنامه علمی- پژوهشی مطالعات مدیریت (بهبود و تحول)، سال بیست و دوم شماره ۶۷، ص ۶۵ تا ۹۶.
- ۲- پهلوان، چنگیز (۱۳۷۸)، فرهنگ شناسی، گفتارهایی درزمینهٔ فرهنگ و تمدن، تهران، انتشارات پیام امروز.
- ۳- جعفری، محمدتقی، ۱۳۷۹، (فرهنگ پیرو، فرهنگ پیشرو)، تهران، موسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری.
- ۴- دکونیار، خاویرپرز (۱۳۷۷)، تنوع خلاق ما، گزارش کمیسیون جهانی فرهنگ و توسعه، گروه مترجمان، تهران: مرکز انتشارات کمیسیون ملی یونسکو در ایران، چاپ اول
- ۵- ساکی کو، فوکود، پار (۱۳۸۱)، در جست‌وجوی شاخص‌های فرهنگ و توسعه: روش‌ها و پیشنهادها، تهران: کمیسیون ملی یونسکو در ایران، انتشار مرکز بین‌المللی گفت‌وگوی تمدن‌ها.
- ۶- سیف، علی‌اکبر (۱۳۸۵)، روش‌های سنجش و اندازه‌گیری، تهران، انتشارات رشد.
- ۷- ع. فراهانی، فاطمه (۱۳۸۹)، توسعه فرهنگی و رسانه ملی، تهران: دفتر گسترش تولید علم.
- ۸- فاضلی، نعمت‌الله و همکاران (۱۳۷۶)، فرهنگ و توسعه، تهران: سازمان چاپ و نشر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- ۹- فراهانی، فاطمه (۱۳۷۹)، شاخص‌های فرهنگی توسعه، فرهنگ، سیاست و توسعه در ایران امروز، تهران: نشر دال
- ۱۰- یونسکو (۱۳۷۹)، راهبردهای عملی توسعه فرهنگی، ترجمه محمد فاضلی، تهران: تبیان.